

అమ్మ ప్రతి ఆదివారం చర్చకి వస్తుంది. ఒక్క వారమైనా తప్పదు. ఉదయం సాయంత్రం ఆమె అదే స్థానంలో కూచుంటుంది. ఆమెకు ఎడమ ప్రక్కగా ఆ అబ్బాయి, ఆమె కొడుకు కూచుంటాడు. ఎప్పుడూ వాళ్లు చౌకరకం దుస్తులే వేసుకొనేవారు. కాని చాల పరిశుభ్రంగా ఉండేవి వాళ్ళ దుస్తులు, ఆమె చాలా బీదది. ముఖంలో ఎప్పుడూ గిగులు, బ్రెన్యం తొండవిస్తుంటాయి. ఆమె బీదసిలివల్ల కాదు. ఇంట్లో పరిస్థితివల్ల, ఆ బైబిలు ముందు పెట్టుకొని శ్రద్ధగా చదువుతూ వింటూ ఉంటుంది అంతసేపూ. తర్వాత మెల్లగా లేచి ఆబ్బాయి చేయిపట్టుకొని మామిడితోపుగుండా వెళ్తుంది ఇంటికి. ఆమామిడి చెట్లక్రింద ఎవరైనా ఇరుగుపొరుగువాళ్ళతో రెండు మూడు ముక్కలు మాట్లాడుతుంది. ఆ సమయంలో కొడుకు జాన్ తన స్నేహితులతో అట బాడుతూ పరుగెత్తుతూ ఉంటాడు. ఆరల్లి మాతృ గర్భంలో తన బిడ్డవైపు, ఆరోగ్యంగా ఉన్న అతని శరీరంవైపు చూసేది. ఆమె హృదయం ఒక క్షణికమాత్రమైన సంతోషంలో నిండిపోయేది.

ఆమె అన్నికష్టాలను భరిస్తూ జీవిస్తుండడం ఆకొడుకు కోసం. ఆమె ప్రాణమంతా అతని మీదే ఆధారపడి ఉన్నది. ఆమె భర్త ఒక పశువు, వెధవ అలవాట్లు అన్నీ ఉన్నాయి. అతని ముఖమే భయంకరంగా ఉంటుంది. కూడా తిరిగే కొద్దిమంది త్రాగుబోతులు, జూదగాండ్లు తప్ప అతనికి స్నేహితులెవరూ లేరు. ఆ సలహాకేగా అతని దగ్గరకు పోయేదానికే భయం. ఆమె ఎంతో ఓర్పుతో అతని భయంకరతాన్ని

భరిస్తూ వచ్చింది. అసాధారణమైన సహనశక్తితో ఆమె అతను పెట్టే బాధలన్నీటిని భరించేది. కొన్ని సమయాల్లో దేవుడు మనుష్యుని అసాధారణంగా, దారుణంగా పరీక్షిస్తూంటాడు. మనిషిగుండె బీటలువారేట్టు చేయటానికి ఆవకాశా తేర్చుచుతాడు. కాని ఆమె అన్ని గుండెపగుళ్ళను జాన్ కోసం తను కన్నబిడ్డకోసం భరించింది. నిదానంగా దేవుని పరీక్షలను ఎదుర్కొంది ఆతండ్రిని, ఆపకుతున్నాని, ఆక్రూరుని కూడా ఆమె ఒకప్పుడు ప్రేమించింది. తననెంత హీనంగా చూస్తూండేనా ఆమె ఒక్క విసుగు మాట, ద్వేషపు పలుకు పలుకలేదు.

అలా కొన్ని సంవత్సరాలు కాలచక్రంలో దొర్లిపోయాయి. జాన్ బాల్యండాటి యువకుడైనాడు. కాలం అతని శరీరంలో మాత్రమేకాక అన్నిటిలో అనేక మార్పులను తీసుకొచ్చింది. కాని ఆ కాలమే అతని తల్లిని కృంగడిసింది. ఆమె దేహం వంగిపోయింది. అడుగులు తడబడుతున్నై. తలకొద్దిగా ఎప్పుడైనా వణుకుతుంది. కాని ఆమెకు ఊత ఇవ్వవలసిన చెయ్యి ఆమె చేతిలో లేదు. ఆమెను ఆనందింపచేయవలసిన ముఖం ఆమె ముఖాన్నైనా చూడటంలేదు. ఇప్పటికీ కూడా ఆమె అదేస్థానంలో కూచుంటుంది. ప్రతి ఆదివారం వెళ్ళి కూచుంటుంది. కాని...ఆమె ఎడమవైపు సీటు ఖాళీ, మునుపటి వలెనే బైబిలు జాగ్రత్తగా ఆమె ఎదుట లేరువబడి ఉన్నది. కాని ఇప్పుడామెతో కూడా గదివేవాళ్ళు లేరు. ఆమె కళ్ళు నీళ్ళతో నిండిపోతై. అక్షరాశీమౌనవడవు అంతా గజబిజగా ఉంటుంది.

—: అద్దదీ! రైటా :—

అలా ఆ అలుకుపోయిన అక్షరాలనే చూస్తూ ఏవో భయంకరమైన సన్నివేశాన్ని ఎదురు చూస్తుంది. చుట్టూ చీకటి. ఎక్కడా ఎవరూ ఉండరు. దూరంగా నక్కకూత వినపడుతుంది. చెట్లు నిశ్చలంగా నిలబడివుంటాయి. ఆ చీకట్లో తను ఎవరో వెతుక్కుంటూ పరుగెత్తుతుంది. ఓ చెట్టుకింద ఎవరో గభాలున కూలిపడిన చప్పుడు వినపడుతుంది. దడదడ లాడుతూ గుండెని పట్టుకుని ఆ చెట్టువెపు పరుగెడుతుంది. ఆ దృశ్యాన్ని చూడలేక కన్నున అరుస్తుంది. చెట్టుకింద జాన్ చేతులకు సంకళ్లతో స్పృహతప్పి పడిపోతాడు. తను పిలిచినా పలకడు దిక్కులు దద్దరిల్లేట్టు ఆరుస్తుంది. చెట్టు విరిగిపడిపోతుంది. అంతే, అక్కడ ఆమె తప్ప మరెవరూ ఉండరు. అదే సన్నివేశం మళ్లా ఇప్పుడు రుగ్ధకంఠంలో ఆమె ఒక వాక్యాన్ని ఉచ్చరిస్తుంది. 'తెలియక చేసిన నేరాలనుంచి నా బిడ్డ నిరక్షించు', అంతే. హడలిపోతుంది. పుస్తకం మూసేస్తుంది. ఆ వాక్యం ఎలా ఉచ్చరించిందో ఆమెకే తెలియదు. అక్షరాలన్నీ జ్వాలల్లాగ ఆమెని నిలువునా దగ్ధం చేస్తున్నట్లనుకుంటుంది. గడగడ లాడిపోతుంది. వెలువడిన వాక్యం సింహనాదం చేస్తూ ప్రతిధ్వనిస్తుంటే వినలేక చెవులు మూసేసుకుంటుంది. కళ్ళనీళ్ళు జలజలా రాలుతాయి. అంతే ఇక ఒకక్షణం అక్కడ ఉండరు. దోవలో మునుపటిలాగే ఆమె పరిచయిస్తులంతా పలకరిస్తారు. కాని వాళ్ళకేం జవాబు చెప్పరు. తలపై మునుగు ఇంకా క్రిందికి లాగుకుని కృంగిపోతూ వెళ్ళిపోతుంది జైలువైపు. దూరాన్నే ఓ చెట్టు చూతుననుంచుని కటకటాల్లో ఉన్న కొడుకును చూస్తుంది. మళ్ళా అశ్రయత్వంగా ఆవాక్యం వెలువడుతుంది. 'తెలియక చేసిన నేరాలనుంచి నా బిడ్డను రక్షించు'. అదే ఆఖిరోజు. శఫు మళ్ళా జాన్ కనిపించడు.

“నాలెలా! నన్ను నా ప్రేమను తృణీకరించావంటి — ఇదేక త్రిపీటతో ఇక్కడే, ఇలాగే పీక నరుక్కచస్తా.....”

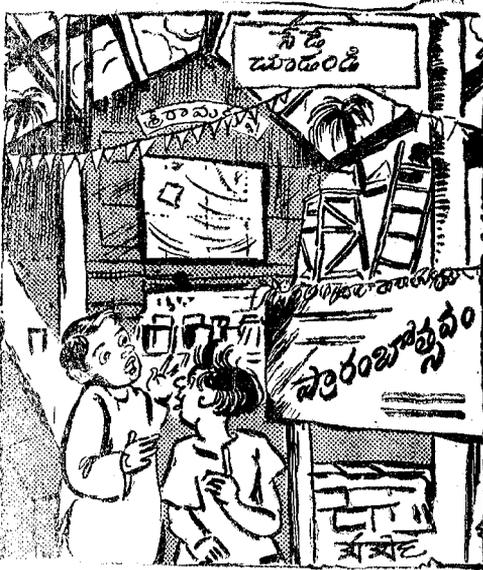
“వాయో! వాయో! ఒద్దుబాబోయ్! అట్లా నీవుచస్తే నీ శపఠోబాటు-మా క త్రిపీటను కూడ పోలీసాళ్లు లాక్కుపోతారు- ఇంటికంతా ఒక్కటే క త్రిపీట- అదిలేకపోతే మాచెడ్డ చిక్కొచ్చే !!!”

ఆ ఊణాన్నే ఒక దారుణమైన స్త్రీ కేకతో కోర్టంతా ప్రతిధ్వనించింది. ఆకేక సేరస్థునిహృదయంలో ఒక విధమైన భయాన్ని కలుగ జేసింది. మగణశిక్ష విధించబడినా చలించని హృదయంలో ఆకేక ఒక బాతుపోటయింది. అనన్యకరమైన మానంలో అణచిపెట్టబడియున్న ఆ పెదవులు కొద్దిగా నవణి విడిచివేసింది. ముఖం పాలిపోయింది. భేదమాతా స్వేదన క్రమైంది.

ఆమె, ఆతల్లి జడ్డి కాళ్ళను దపడి తన బిడ్డ ప్రాణాన్ని రక్షించవలసిందని కోరింది. దేవుని పేరుతో తన కొడుకుకొరకై ఊమాభిక్ష అడిగింది. తనకష్టాన్ని, మాచి అయినా తాను అనుభవించుచున్న బాధలను మాచి అయినా తన పక్కగా నొక్కబిడ్డ ప్రాణదానం ప్రార్థించింది.

తీర్పు నిన్ననే విపోయింది. సంకళ్లతో జాన్ ని జడ్డిముందు నిలబెట్టారు. జడ్డి తీర్పు చెప్పేకాదు. జాన్ కు ఉరిశిక్ష విధించబడింది.

— దాదా త్రేమ:—

“అరె! తిరపతి మంగలి క్షవరం మల్లె పాలు అసంపూర్ణ నిర్మాణంతోనే—ప్రారంభించేస్తున్నారు... యీ పాలువాళ్లు పరమానందయ్య శిష్యులుగాన్నారు!”

“అద్దా!! రైల్వోగా చెప్పారు సార్— “పరమానందయ్య శిష్యులు” ఫిల్మ్ ఆడేది..”

అమె దూకుట అమె బాధ మంచి జడ్జి కనికరించాడు. జాన్ పదునాలుగేండ్లు ప్రవాసం విధింపబడినది. ఆ క్షణమునుండే అమె నిలువునా కూలిపోయింది. కాని ఒక్కమాట కూడా అమె పెదవులను విప్పి అనలేదు.

మాసేవారికి ఆ వంగిపోయిన స్త్రీ ప్రతిదినం ఎంతో ఆత్రంగా జైలు ఆవరణలోకి రావడం హృదయవిదారకంగా ఉండేది. ప్రేమతోను, ఆభిమానంతోను ఎన్నోవిధాల అతని నునమ్మను కరిగించేదానికి ఆమె ప్రయత్నించింది. కాని అతను అలాగే మానంగా, నిశ్శబ్దంగా, మొండిగా ఉండిపోయాడు. అతని శిక్షలో మార్పుకూడా అతనిలో ఏమీ మార్పు కలిగించలేదు. అతను ఒక్కరవ్వకూడా చెప్పుచెదరలేదు. కాని ఇన్ని దినము లామె దేన్ని ఆధారంగా పెట్టుకొని

జీవించుచుండినదో ఆ ఆళాకిరణము ఆరిపోయింది. ఆమెలో సహనక క్షీణించినది. ఇన్ని దినములు మనోబలముతో శరీరబలహీనతను కప్పివుచ్చుచుండినది, కాని మానసికంగా తిన్న బెబ్బకల్ల ఆమె కోలుకోలేకపోయింది. ఆమె జబ్బుపడింది. కాని అలాగే తన వణకుతూ ఉండే శరీరంలో మెల్లగా పడకమీదనుండి లేచింది. ఇంకొకసారి కొడుకును చూచేదానికి కాని ఆమెలో బలహీనత ఎక్కువయింది. స్మృతిహీనంగా నేలమీదపడి పోయింది.

ఇప్పుడు నిజంగా యువకుని గుండెనిబ్బరం పరీక్ష చేయబడింది. కాని దాని ఫలితం అతనిని ఉన్నత్ర ప్రాయునిగా చేసింది. ఒక దినమంతా గడచిపోయింది. కాని అతని తల్లి రాలేదు. రెండవ దినం గూడ జరిగిపోయింది. కాని ఆమె అతని దగ్గరకురాలేదు. మాడవదినం సాయంత్రమైంది. ఆమె కనబడలేదు. ఇంక ఇరవైనాలుగు గంటలలో అతడు ఆమెనుండి వేరుచేయబడుతాడు. బహుశా శాశ్వతంగా!... ఆమాట అనుకోగానే అతనిగుండె బరువెక్కింది. ఒక్కసారిగా వెయ్యి పేజీల వెనక్కుపోయింది అతని మనస్సు. మరచిపోయిన సంగతులన్నీ ఒక్కొక్కటొక్కటిగా జ్ఞాపకం రాసాగాయి. ఆచిన్న చీకటికొణంలో ఇటు నటు తిరుగ మొదలుపెట్టాడు. అతని మనోవేదన నినుమడింప జేయటానికన్నట్టు ఈలోకంలో అతని నిస్సహాయతను తెలియజేసేమాట, ఆ దారుణమైన వార అతని చెవినిపడింది. తన తల్లి తానెరిగియున్న ఒకే ఒక ప్రేమమూర్తి, కరుణామయి జబ్బుగా ఉన్నది. లేవలేనిస్థితిలో, ఎవరూ సహాయం చేసేవారు లేక పడియున్నది. తానుండే ప్రదేశానికి ఒకమైలుదూరంలో. బహుశా... చనిపోతుండేమీ తనకే శృంగులలు లేకపోలే ఒక్కసారిగా పరుగెత్తి ఆమెదగ్గర చేరేవాడు. గేటు దగ్గరకు పరుగెత్తాడు. ఆ ఇనుపకమ్మిల్లు నిర్ణాక్షిణ్యంగా వేరుచేస్తున్నాయి తనను తన తల్లిదగ్గర నుంచి, వాటిని లాగాడు, బాగాడు, ఆశబ్దం ప్రతిధ్వనులొస్తూన్నది. కాని గేటు త్రోవ ఇవ్వలేదు. విసుగుతో ఆందోళనతో, తెలియరాని యాశ

నలో వెనుకకు తిరిగాడు. శూన్యంగా తెల్లనిగోడ అతని అదృష్టాన్ని పరహాసీస్తూన్నది- ఆ వెళ్ళి రింపు సహించలేకపోయాడు- త్రోవ ఇవ్వాలన్నట్టుగా తలమోదుకున్నాడు- కాని అభవనపు గోడలు చలించలేదు- నిస్పృతో నిండిపోయింది అతని హృదయం. మొగాన చేతులుంచుకొని చిన్న బిడ్డవలె ఏడ్చాడు.

ఆర్కాలే అతనిని ఓడవద్దకు తీసుక వెళ్ళారు. కాని పోయేముందు అతని తల్లి అతనిని క్షమించిన దని తెలుసుకున్నాడు. అతని హృదయం పశ్చాత్తాపంతో నిండిపోయింది. తాను తిరిగి వచ్చినదే తన తల్లి సౌఖ్యంకొరకు తాను యావచ్చుకీసేవని యోగిస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేశాడు- కొన్నివారముల లోపుననే అతని తల్లి ప్రాణం కాస్తా ఎగిరి పోయింది- పాపం! చచ్చి సుఖపడింది-

ప్రవాసంలో ఎంతో కష్టపడి అనుకుతి తీసుకొని తన తల్లికి పశ్చాత్తాప హృదయంతో చాల బాబులు వ్రాసాడు పాపం! జవాబులేదు- ఆమెకు చేతకాజేమో అనుకున్నాడు- కొద్దిదినములలోనే అందరు వారి కుటుంబమునే మరచిపోయినారు-

తల్లికి చేసిన వాగ్దాన ప్రకారం (ఆమె పరోక్షంలో) విడుదల అయిన వెంటనే స్వదేశమునకు తిరిగివచ్చాడు- తన ఊరుకు కాలినడకతో ఒక అదివారం సాయంత్రానికి చేరాడు- పదిహేడు సంవత్సరముల తర్వాత మరల అబాటలో నడుస్తున్నాడు- చర్చి సమీపించింది. అదే మెట్లమీది సంవత్సరాల క్రిందట తన తల్లితో గూడ నడిచాడు- ఒకసారి అతను దిగులుగా తన తల్లి యొక్క పాలిపోయిన ముఖంలోకి చూచాడు- ఆమె గూడ అతని ముఖంలోకి అలాగే చూస్తోంది- చతుర్కున ఆమె కండ్లనిండా నీళ్ళు నిండాయి- ఎందుకో తెలియకుండా తానుగూడ ఏడ్చాడు, చర్చిలోపలికి వెళ్ళాడు- అక్కడ అందరు వెళ్ళి పోయారు- తమ పాతస్థానానికి వెళ్ళి చూచాడు- అదిగూడా ఖాళీగా ఉంది- అక్కడనుండి దిండు తీసివేసుబడ్డది- బైబిలుగూడ అక్కడ లేదు- ఒక వేళ తనతల్లి ఇంకా బీదసీటులో కూర్చుని ఉండేమో అనుకున్నాడు- మెల్లగా వెలుపలికి

వచ్చి బీదలోకి పోయాడు, ఎవరూ అతనిని గుర్తించినట్లులేదు- ఎంతోమంది అతని వంక చూచారుగాని అతనిని పలుకరించలేదు- గాలి వెచ్చగా ఉన్నది, సంకె చీకటి బాగా ఆలుము కోలేకా, ప్రతిఇంటిలోను దీపములు వెలిగించబడి ఉన్నాయి, వాకిళ్ళల్లో పిల్లలు ఆనందంగా ఆడుకుంటున్నారు, నూర్యుని ఆఖరు కిరణం గూడా ధూమి మీదపడింది, చేలలోని ప్రైరంతా ఒక విధమైన పనిమిలో వెలిగిపోయింది, పడమటి వైపునుండి చీకటులు దట్టంగా ఆలుముకుంటూ వచ్చాయి, బాన్ మెల్లగా తన బాల్యంలో ఉండిన ఇంటివైపు వెళ్ళాడు, అచిన్ని తోటలో చెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి, పూల చెట్లు నిండుగా పూసి ఉన్నాయి, కాని అపెద్ద చెట్లు, అప్పటివి, ఇంకా వున్నాయి, ఇంటిలో నుండి ఏవో మాటలు నవ్వులు వినబడుతున్నాయి, కాని అవి అతనికి పరిచిత కంఠ స్వరములు గావు. వాళ్ళు చాల సంతోషంగా వున్నారు. కాని అతని తల్లి సంతోషంగా వుండలేదు, అందులో తాను ఎక్కడో దూరధూమిలో వుండగా... మెల్లగా చూరులోనుండి చూశాడు, అంతా కొత్త ముఖాలు ఇవతల్లికి వచ్చాడు, తాను ఎన్ని సార్లు తనతండ్రి కోపమునుండి తప్పించుకొనుటకై బీదలోకి పరుగెత్తేవాడో, ఎన్నిసార్లు తన తల్లి పడకమీద పండుకొని దిండులో తలదూర్చి, తనతండ్రి కోపపుమాటలను, దెబ్బలకబ్బాన్ని; తల్లి ఏడ్చును విన్నాడో తలచుకొనేసరికి బాధ ఎక్కువైపోయింది.

అఖేదీరాక ఈవిధంగా వుంది. ఒక మంచి మాటలేదు, ఒక చిరునవ్వులేదు, ఒక ప్రేమ పూరిత హృదయం తనను అదరించే దానికిలేదు. బాన్ ఒంటరిగాడే ఈలోకంలో నిలచిపోయినాడు, దుఃఖంతోకంతం పూడుకపోయింది-

అతను తన ప్రవాసంలో తన స్వదేశంలో తనకుండే సంబంధము తన బాల్యము, వీటిని గురించి ఎన్నోవిధాల అనుకునేవాడు- తాను తిరిగి వచ్చినను తన స్వదేశమంతా అట్టే వుంటుంది అనుకున్నాడు, మునుపటివలెనే తన తల్లి తన దుర్మార్గాన్నంతా సహించి, క్షమించి, ప్రేమతో చూస్తుంది, అనుకున్నాడు. కాని అతల్లి కనపడలేదు, చనిపోయి వుంటుంది, కాని అతను ఎన్నవరినీ

అడుగలేదు. అడగవలసిన కారణం గూడా అవు పడలేదు, ఆ పాలిపోయిన ముఖం పగిలిపోయిన గుండెతో ఒక్కక్షణమైనా ఎలా జీవించిందో? ఇంక కనపడదు, ఇంక ఆముఖం కనపడదు. ఈ నగ్నసత్యం అతని వృధాయాన్ని కలత పెట్టింది. ఈలోకంలో ఇంకెవరూ తనకు లేరు, ఆతండ్రి... ఫీ!... ఆనుకుంటేనే పాతకం చుట్టుకుంటుంది.

మెల్లగా తనకు చిరపరిచితుమైన పచ్చిక బయలులోకి వెళ్లాడు, చేతులలో ముఖం కప్పకొని ఆపచ్చికమీద పండుకొన్నాడు, తన దగ్గర లోనే పండుకొనియున్న ఇంకొక వ్యక్తిని అతడు చూడలేదు, కాని ఆవ్యక్తి జాన్ ను చూడటాని కని ప్రక్కకు తిరిగాడు. దుస్తులశబ్దం విని జాన్ తలపైకెత్తాడు, ఆవ్యక్తి ఇతనిని చూచి లేచి కూచున్నాడు, ఇతనిని గుర్తించినట్టు తృప్తి పడ్డాడు. జాన్ మెల్లగా లేచి నిల్చున్నాడు, ఇద్దరూ ఒకరి ముఖంలోకి ఒకరు చూడసాగారు, ఆముసలతని ముఖం పాలిపోయింది, కాళ్ళు కొద్దిగా వణికాయి, ఒకటి రెండడుగులు వెనుకకు వేశాడు, జాన్ ముందుకు వెళ్ళాడు,

“నాలో నూట్లాడవా?” జాన్ పెగులుతున్నా కంతంలో అన్నాడు-

“పో! దూరంగా పో!” అంటూ ఆ ముసలి వ్యక్తి ఇంకొంచెం వెనక్కెళ్ళాడు. జాన్ తనతండ్రిని

ఇంకొ సమీపించాడు, “దూరంగా పో వెధవా” అంటూ తండ్రి జాన్ ముఖమీదొక గుడ్డుగుడ్డి భయంకరంగా ఆరిచాడు.

“తండ్రి... సైతాన్” అని గొణుక్కుంటూ జాన్ పటపట పట్టు కొరికాడు వేగంగా ముందుకు పోయి ఆ ముసలతని గొంతుపట్టుకున్నాడు. కాని అతడు తనతండ్రి వెంటనే అతని చెయ్యి శక్తి హీనంగా విడిచేసింది.

ముసలివాడు పెద్దకేక పెట్టాడు. అక్కకతో ఆ చేలన్నీ ప్రతిధ్వనించాయి. అతని ముఖం నల్ల బడింది. నోటివెంబడి ముక్కులవెంబడి రక్తం, నురుగువచ్చింది. వాకి అతని శరీరం క్రిందపడింది, కొడుకువంగి అతనిని పైకెత్తేలోపల అతను చని పోయినాడు. భయంలోనే అతనిగుండె నిలిచి పోయింది. అకవాన్ని మెల్లగా క్రిందపెట్టాడు. ప్రకృతి నిశ్శబ్దంగా ఆ యువకవృద్ధయాలో వివిధభావాల సమ్మేళనాన్ని గమనించుతూంది. అది ప్రకృతికి సహజమేగదా? జాన్ సూన్యం లోకి చూస్తూన్నాడు.

“అ! అ!! అనేమిటి? అమ్మ... అమ్మ... నన్ను క్షమించు... నేను వస్తున్నాను... అమ్మ...” అని అరుస్తూ పరుగెత్తి వెళ్ళిపోయాడు. ఎక్కడికో! ఎక్కడికో!!